

НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Силабус навчальної дисципліни «Геронтопсихологія»

Інститут	Оперативно-рятувальних сил
Кафедра	Психології діяльності в особливих умовах
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Обсяг навчальної дисципліни	4 кредити ЕКТС/120 год.
Тип навчальної дисципліни	Вибіркова
Навчальний семестр	П'ятий
Форма здобуття вищої освіти	Очна, заочна
Мова викладання	Українська

Вовк Неля Павлівна, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наукові інтереси стосуються проблем гарантування психологічної безпеки професійної діяльності та її психологічного забезпечення, захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій.

Авторка та співавторка 2 монографій, понад 49 наукових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях, в тому числі наукових виданнях, які індексуються в міжнародних наукометричних базах Scopus, Web of Science..

Профіль ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6601-7030>

Профіль Google Scholar: <https://surl.li/yxmpfw>

Профіль Scopus: Scopus Author ID: 58737680300

ResearcherID: MTB-9187-2025

Контактні дані для консультування: vovk_nelia@nuczu.edu.ua

Анотація навчальної
дисципліни

Курс передбачає теоретичне і практичне вивчення основних закономірностей геронтогенезу, закономірностей психічного розвитку людини в похилому віці; сучасних теорій старіння;

	<p>факторів, що зумовлюють тривалість життя людини; особливостей Я-концепції людини в похилому віці; особливостей особистісного та соціокультурного розвитку у старості та періоду завершення життєвого шляху людини; психологічних проблем, пов'язаних з завершенням життя людини; вироблення базових практичних умінь і навичок щодо проведення діагностичної, профілактичної, консультаційної та корекційної робіт з людьми похилого віку; володіти навичками надання психологічної допомоги та проводити психологічні тренінги з подолання психологічних проблем у період старіння; критично оцінювати стан когнітивних, емоційних та вольових функцій людини у похилому віці; робити припущення щодо можливих причин вікових змін особистісної сфери людини. Відмінною особливістю цього курсу є те, що на заняттях застосовується метод порівняльного аналізу психологічних феноменів, творче оперування засвоєними знаннями, розуміння перспектив розвитку сучасної психології діяльності, розвиток у здобувачів вищої освіти базових компетенцій психолога..</p>
<p>Мета вивчення навчальної дисципліни</p>	<p>Засвоєння закономірностей психічного розвитку людини в похилому віці, особливостей пізнавальної сфери осіб похилого віку, емоційно-мотиваційними змінами, особистісним та соціокультурним розвитком у старості, завершенням життєвого шляху людини, а також формуванню позитивного та етичного ставлення до людей похилого віку, допомагає подолати стереотипи та упередження (геронтофобію).</p>
<p>Форми організації освітнього процесу (види навчальних занять)</p>	<p>Лекції, семінари, самостійна робота. Навчальні заняття (лекційні, семінарські, індивідуальні); консультації; самостійна робота; контрольні заходи.</p>
<p>Компетентності</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. 3. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т. ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни). 4. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту. 5. Здатність дотримуватися норм професійної етики

Програмні результати навчання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги. 2. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності. 3. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога. 4. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
--------------------------------------	---

Де можна застосувати отримані знання та вміння	Під час вивчення освітніх компонентів: «Патологічна та клінічна психологія», «Психологічний спецпрактикум з екстремальної та кризової психології»; «Переддипломна практика», під час виконання професійних обов'язків за спеціальністю.
---	---

Зміст навчальної дисципліни	Кількість годин
Тема 1. Методологічні основи геронтопсихології.	12
Тема 2. Старість і старіння як етап психічного розвитку людини.	14
Тема 3. Особистість людини похилого віку.	14
Тема 4. Особливості емоційної сфери старої людини.	12
Тема 5. Когнітивний розвиток в період пізньої дорослості.	12
Тема 6. Соціально-психологічні особливості психічного розвитку при старінні.	12
Тема 7. Проблеми здоров'я та танатологія в старості.	12
Тема 8. Психологічна допомога в старості.	12
Тема 9. Наукові основи подовження активного довголіття дорослої особистості.	12
Загальна кількість годин	120

Форма підсумкового контролю	Диференційований залік
------------------------------------	------------------------

Оцінювання навчальних досягнень	Здійснюється за 100-бальною шкалою за критеріями, що наведені у робочій програмі дисципліни
--	---

Політика викладання навчальної дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Активна участь в обговоренні навчальних завдань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань. 2. Беззастережне дотримання під час занять правил безпеки, вимог охорони праці, санітарно-гігієнічних норм та протиепідемічних заходів. 3. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються). 4. Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання з дисципліни, набутих у неформальній та/або інформальній освіті. 5. Здобувачі освіти мають право на оскарження результатів підсумкового контролю з дисципліни або процедури його проведення. 6. Здобувачі освіти мають право на самостійний вибір форм і проблематики індивідуальних завдань.
--	--

	<p>7. При виконанні індивідуальної роботи здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувачі несуть персональну відповідальність згідно із законодавством України та нормативними документа НУЦЗ України.</p>
<p>Рекомендовані основні джерела інформації</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бочелюк В.Й., Черепехіна О.А. Геронтопсихологія: навч. пос. – К.: КНТ, 2022. – 436 с. 2. Вовк Н.П., Боровик О.Ю. Особливості багатфакторного впливу війни на ментальне здоров'я цивільного населення України: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. «Міжнародна та національна безпека: теоретичні та прикладні аспекти», м. Дніпро, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, С. 426-429. ISBN 978-617-8035-69-3 (ч. 2) DOI: 10.31733/15-03-2024/1 3. Горецька О. В. Геронтопсихологія : навчальний посібник для студентів спеціальності 053 Психологія / Олена Горецька. – Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2017. – 210 с. 4. Долинська Л.В., Співак Л. М. Геронтопсихологія: Практикум. Хрестоматія: Навч. посібн. К.: Каравела, 2014. 244 с. 5. Кришталь М. А., Спіркіна О. О., Фомич М. В. Вікова психологія та геронтопсихологія: курс лекцій. Черкаси: ЧПБ ім. Героїв 7. Чорнобиля НУЦЗ України, 2020. – 343 с. 8. Помиткін Е.О., Рибалка В.В. Геронтопсихологія навчання особистості похилого віку: пос. Київ: ПООД ім. Івана Зязюна НАПН України, 2020. 150 с. 9. Ушакова І.М. Вікова та геронтопсихологія. Х.: НУЦЗУ, 2016. 123 с. 10. Ушакова І. Геронтопсихологія. Підручник. Х.: НУЦЗУ, 2014. 236 с. http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/1245 11. Фомич М.В., Кришталь М.А., Мохнар Л.І., Дячкова О.М., Чередниченко Т.В. Сучасні форми та методи роботи психолога в кабінеті психологічного розвантаження персоналу ДСНС України: монографія. Черкаси: видавець Вовчок О.Ю., 2023. 198 с. 12. Vovk Nelia, Kolomoiets Alina, Chernenko Oleksandr. PSYCHOLOGICAL CHALLENGES OF THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF PRE-MEDICAL CARE SPECIALISTS UNDER MARTIAL LAW. Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín “Stredoevropsky vestnik pro vedu a vyzkum” je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 21425. Vol. 2. № 2. 2026. str. 141 - 154.